

มาตรา ๒/๑ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒ (บทเฉพาะกาลมาตรา ๑๐๕ มาตรา ๑๐๖ มาตรา ๑๐๗ และ มาตรา ๑๐๘)

(๒) พระราชบัญญัติเครื่องแบบตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒ (บทเฉพาะกาลมาตรา ๑๐๘)

(๓) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๓/๒๕๖๐ เรื่อง มาตรการแก้ไข ปัญหาความต่อเนื่องของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ลงวันที่ ๕ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๐ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(๔) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๔/๒๕๖๐ เรื่อง ให้งดเว้นการ คัดเลือกหรือสรรหาบุคคลให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความ สงบแห่งชาติ ที่ ๒๓/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๐ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“ศาล” หมายความว่า ศาลรัฐธรรมนูญ หรือคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแต่ กรณีนี

“ตุลาการ” หมายความว่า ประธานศาลรัฐธรรมนูญ หรือตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี

“ตุลาการประจักษ์คดี” หมายความว่า ตุลาการซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าของ ส่วนหนึ่งเป็นนรขคดี

“คดี” หมายความว่า กระบวนพิจารณานับตั้งแต่เสนอที่ยื่นคำร้องหรือหนังสือต่อ ศาลเพื่อขอให้พิจารณาวินิจฉัย แล้วแต่กรณี

“คำร้อง” หมายความว่า คำร้องที่ยื่นต่อศาลเพื่อขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย

“หนังสือ” หมายความว่า หนังสือที่ยื่นต่อศาลเพื่อขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย

“คู่กรณี” หมายความว่า ผู้ร้องหรือผู้ถูกร้อง และให้รวมถึงผู้มีสิทธิกระทำการแทนด้วย

“ผู้ร้อง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิเสนอคดีต่อศาลเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามที่บัญญัติ ไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าจะเสนอโดยคำร้องหรือโดยหนังสือ

“ผู้ถูกร้อง” หมายความว่า ผู้ถูกกล่าวหาตามคำร้องของผู้ร้องหรือผู้ซึ่งต้องปฏิบัติตาม หนังสือ (ต้องถูกกล่าวหาเสมอไปหรือไม่ ตลอดแล้วค่อยกลับมาดูใหม่)

“ผู้เกี่ยวข้อง” หมายความว่า หน่วยงาน คณะบุคคล หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดี

“กระบวนพิจารณา” หมายความว่า การกระทำใด ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เกี่ยวกับคดีซึ่งกระทำโดยคู่กรณี หรือโดยศาล หรือตาม คำสั่งศาล ไม่ว่าการนั้นจะเป็นโดยคู่กรณีฝ่ายหนึ่งกระทำต่อศาล หรือต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือศาล กระทำต่อคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทุกฝ่าย รวมถึงการส่งคำร้องและเอกสารอื่น ๆ การพิจารณาคดี และการลงมติ ตลอดจนการปฏิบัติตามที่และอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย

“การพิจารณาคดี” หมายความว่า การดำเนินกระบวนพิจารณาใด ๆ รวมถึงการไต่ สวนหรือการประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัย

“พนักงวนคดีรัฐธรรมนูญ” หมายถึงคนส่วนที่ ข้าราชการส่วนพนักงวนคดีรัฐธรรมนูญในสวญงวนคดีรัฐธรรมนูญที่ไดรับมอบหมายให้รับผิดชอบส่วนพนักงวนคดี และให้พนักงวนคดีรัฐธรรมนูญเป็นสวญงวนคดีพนักงวนคดีพนักงวนคดีพนักงวนคดีพนักงวนคดี

“การนึ่งพิจรณา” หมายถึงความว่า การที่ศาลออกนึ่งเกี่ยวกับการพิจรณาคดีโดยคฤกรณีสวญงวนคดีพนักงวนคดี

“หน่วยงวนของรัฐ” หมายถึงความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หน่วยงวนอิสระของรัฐหรือหน่วยงวนอื่นของรัฐ และให้หมายความรวมถึงหน่วยงวนที่ไดรับมอบหมายให้ใช้อำนาจทางปกครองหรือให้ดำเนินกิจการทางปกครอง

“สำนักงาน” หมายถึงความว่า สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

“เลขาธิการ” หมายถึงความว่า เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๓/๑ ในกรณีทีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ไดกำหนดไว้เป็นประการอื่น การใดทีกำหนดให้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้น ณ ภูมิภาคหรือที่อยู่ทีปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว และในกรณีทีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ประกาศหรือเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ให้ถือว่าการประกาศหรือเผยแพร่ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบหรือวิธีการอื่นใดทีประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวกเป็นการดำเนินการโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว

ในกรณีทีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ศาลหรือเลขาธิการมีอำนาจกำหนดหรือมีคำสั่งเรื่องใดอันมีขีเกี่ยวกับพิจรณาคดี ถ้ามีได้กำหนดวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ ให้ศาลหรือเลขาธิการกำหนดโดยทำเป็นประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่ง แล้วแต่กรณี และถ้าประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งนั้นใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไป ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและให้ดำเนินการประกาศตามวรรคหนึ่งด้วย ทั้งนี้ ถ้าประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งได้มีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานไว้ ศาลหรือเลขาธิการต้องกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนด้วยเว้นแต่เป็นเรื่องทีเกี่ยวกับการพิจรณาคดี

มาตรา ๔ ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญรักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และให้มีอำนาจออกข้อกำหนด ระเบียบ และประกาศ **โดยคนส่วนที่รับผิดชอบของศาล** เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ **และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้**

การออกข้อกำหนด ระเบียบ หรือประกาศ ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามมติของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

นอกจากที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ กระบวนการพิจารณาในศาลให้เป็นไปตามข้อกำหนดตามวรรคหนึ่ง

หมวด ๑

ศาล

มาตรา ๕ ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยเรื่องตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญบัญญัติ ดังต่อไปนี้

- (๑) พิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย
  - (๒) พิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์การอิสระ
  - (๓) พิจารณาวินิจฉัยคดีเรื่องที่ว่าประชาชนหรือชุมชนฟ้องว่าหน่วยงานของรัฐดำเนินการไม่ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ
  - (๔) คดีเกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือบุคคลใดร้องขอให้เลิกการกระทำล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
  - (๕) คดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา
  - (๖) คดีเกี่ยวกับการเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้
  - (๗) คดีเกี่ยวกับการเสนอ การแปรญัตติ หรือกระทำด้วยประการใดที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ มีส่วนในการใช้งบประมาณรายจ่าย
  - (๘) คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา
  - (๙) คดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็นรัฐมนตรี
  - (๑๐) คดีเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา
  - (๑๑) คดีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
  - (๑๒) คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม
  - (๑๓) คดีเกี่ยวกับเรื่องอื่นที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจของศาล
- ๓-อายุความ-๖ เดือน
๒. ใช้สิทธิโดยสุจริต
๓. ศาลมีดุลพินิจที่จะรับหรือไม่รับไว้พิจารณา

องค์ประกอบของศาล

มาตรา ๖ ศาลประกอบด้วยตุลาการจำนวนเก้าคนซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากบุคคล ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกามาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี ซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวนสามคน

(๒) ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าตุลาการศาลปกครองสูงสุดมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี ซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวนสองคน

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันนิติศาสตร์ซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์ จำนวนหนึ่งคน

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันรัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์ซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์ จำนวนหนึ่งคน

(๕) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้รับหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่า หรือตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุดมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี จำนวนสองคน

ในกรณีไม่อาจเลือกผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกาตาม (๑) ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจะเลือกบุคคลจากผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาในศาลฎีกามาแล้วไม่น้อยกว่าสามปีก็ได้

การนับระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้นับถึงวันที่ได้รับการคัดเลือกหรือวันสมัครเข้ารับการสรรหา แล้วแต่กรณี ในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ คณะกรรมการสรรหาจะประกาศลดระยะเวลาตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองลงก็ได้ แต่จะลดลงเหลือน้อยกว่าสองปีมิได้

มาตรา ๖/๑ นอกจากคุณสมบัติตามมาตรา ๖ แล้ว ตุลาการต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปีแต่ไม่ถึงหกสิบแปดปีในวันที่ได้รับการคัดเลือกหรือวันสมัครเข้ารับการสรรหา

(๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

(๔) มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์

(๕) มีสุขภาพที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรา ๖/๒ ตุลาการต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นหรือเคยเป็นตุลาการหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระใด

- (๒) ตัดยาเสพติดให้โทษ
- (๓) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๔) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ หรือสื่อมวลชนใด ๆ
- (๕) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (๖) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่
- (๗) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (๘) อยู่ในระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวหรือถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง
- (๙) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล
- (๑๐) เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ
- (๑๑) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอันถึงที่สุดให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกเพราะกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- (๑๒) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกักเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้า กฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้าของมือหรือเจ้าสำนัก กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดฐานฟอกเงิน
- (๑๓) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง
- (๑๔) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
- (๑๕) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลวินิจฉัยว่ามีการเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการมีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย
- (๑๖) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาว่าเป็นผู้มั่วฉ้อการฉ้อราษฎร์บังหลวง หรือกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง
- (๑๗) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (๑๘) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในระยะสิบปีก่อนเข้ารับการคัดเลือกหรือสรรหา
- (๑๙) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของพรรคการเมืองในระยะสิบปีก่อนเข้ารับการคัดเลือกหรือสรรหา
- (๒๐) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(๒๑) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือกรรมการหรือที่ปรึกษาของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ

(๒๒) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วนบริษัท หรือองค์กรที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด

(๒๓) เป็นผู้ประกอบวิชาชีพอิสระ

(๒๔) มีพฤติการณ์อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

ส่วนที่ ๒

ควรได้มวซึ่งตสทควร

มาตรา ๗ เมื่อมีกรณีที่จะต้องสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นตุลาการตาม มาตรา ๖ (๓) (๔) หรือ (๕) ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหา ซึ่งประกอบด้วย

(๑) ประธานศาลฎีกา เป็นประธานกรรมการ

(๒) ประธานสภาผู้แทนราษฎร และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร เป็นกรรมการ

(๓) ประธานศาลปกครองสูงสุด เป็นกรรมการ

(๔) บุคคลซึ่งองค์กรอิสระแต่งตั้งจากผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๐ ๖ และมาตรา ๖/๑ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๑ ๖/๒ และไม่เคยปฏิบัติหน้าที่ใด ๆ ในศาลหรือองค์กรอิสระ องค์กรละหนึ่งคน เป็นกรรมการ

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งกรรมพรรคสรรหตตม (๒) หรือกรรมพรรคสรรหตตม (๔) มีไม่ครบไม่ชัดด้วยเหตุใด ให้คณะกรรมพรรคสรรหตตมประกอบด้วยกรรมพรรคสรรหตตมเท่าที่มีอยู่

ให้เลขาธิการวุฒิสภาเป็นเลขานุการของคณะกรรมการสรรหา และมีหน้าที่เปิดเผยรายชื่อคณะกรรมการสรรหาให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป และให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยธุรการของคณะกรรมการสรรหา

ในการดำเนินการแต่งตั้งบุคคลตาม (๔) ให้องค์กรอิสระดำเนินการเสนอชื่อบุคคลซึ่งองค์กรนั้นแต่งตั้งเป็นกรรมการสรรหาภายในสี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากเลขาธิการวุฒิสภา โดยให้คัดเลือกจากบุคคลซึ่งมีความเป็นกลาง ซื่อสัตย์สุจริต และมีความเข้าใจในภารกิจของศาล และผู้จะได้รับการคัดเลือกเป็นกรรมการสรรหาต้องได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของกรรมการองค์กรอิสระ ในกรณีที่ไม่มีบุคคลใดได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่ง ให้ลงคะแนนใหม่อีกครั้งหนึ่ง ในการลงคะแนนครั้งนี้ ถ้ามีผู้เข้ารับการคัดเลือกเกินสองคน ให้นำเฉพาะคนที่ได้คะแนนสูงสุดสองลำดับแรกมาลงคะแนนใหม่ ในกรณีที่มิได้คะแนนสูงสุดเท่ากันจนเป็นเหตุให้มีผู้ได้คะแนนสูงสุดสองลำดับแรกเกินสองคน ให้ผู้เข้ารับการคัดเลือกซึ่งได้คะแนนเท่ากันนั้นจับสลากเพื่อให้เหลือผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดสองลำดับแรกเพียงสองคน ในการลงคะแนนครั้งหลังนี้ ถ้ายังไม่มีผู้ใดได้รับคะแนน

เสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของกรรมการองค์กฤษฎีกา ให้ดำเนินการเพื่อคัดเลือกใหม่ โดยจะคัดเลือกผู้เข้ารับการคัดเลือกที่มีชื่ออยู่ในการคัดเลือกครั้งแรกมิได้

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการสรรหาตาม (๒) หรือกรรมการสรรหาตาม (๔) มีไม่ครบไม่ว่าด้วยเหตุใด หรือพ้นกำหนดเวลาการคัดเลือกตามวรรคสามแล้วมิได้มีการเสนอชื่อให้ คณะกรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่ปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจไปพลางก่อนได้โดยในระหว่างนั้นให้ถือว่า คณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่

ให้กรรมการสรรหาตาม (๔) อยู่ในวาระการดำรงตำแหน่งจนถึงวันก่อนวันที่มีกรณีที่ต้องสรรหาตุลาการใหม่ แต่ไม่รวมการสรรหาใหม่หรือการสรรหาเพิ่มเติมตามมาตรา ๑๓ วรรคหก วรรคแปด และวรรคเก้า และมาตรา ๑๓/๑ และให้กรรมการสรรหาดังกล่าวพ้นจากตำแหน่งก่อน วาระเมื่อตาย ลาออก ขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้าม

ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการสรรหาตาม (๔) แล้ว จะเป็นกรรมการสรรหาใน คณะกรรมการสรรหาสำหรับองค์กฤษฎีกาในขณะเดียวกันมิได้

ให้ประธานกรรมการสรรหา และกรรมการสรรหาเป็นเจ้าพนักงานตามประมวล กฎหมายอาญา

มาตรา ๘ **คกรประชุมคณะกรรมกรสรรหา ต้องมีกรรมกรรวมประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมกรทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จึงจะเป็นองค์ประชุม**

ในกรณีที่ประชุมคณะกรรมกรสรรหาไม่ออกปฏิบัติหน้าที่ ให้ที่ประชุมเลือก กรรมกรสรรหาคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

กรรมกรนิรภัยซึ่งขาดให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่จะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาด

ให้คณะกรรมกรสรรหาที่มีอำนาจออกระเบียบว่าด้วยคกรประชุมและกรรมกรนิรภัย

มาตรา ๙ **ในคกรปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้กรรมกรสรรหาเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา (นำไปกำหนดไว้ในมาตรา ๗ วรรค เจ็ด)**

ให้คณะกรรมกรสรรหาที่มีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด หน่วยงานใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ เพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาได้

ให้คณะกรรมกรสรรหาที่มีอำนาจแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มีมอบหมาย

มาตรา ๑๐ **ให้กรรมกรสรรหาได้รับเบี้ยประชุมและประโยชน์ตอบแทนอื่นตามระเบียบที่รัฐสภากำหนด (นำไปกำหนดไว้เป็นมาตรา ๑๔/๑)**

มาตรา ๑๑ เมื่อมีกรณีที่จะต้องสรรหาผู้สมควรได้รับควรแต่งตั้งเป็นตุลาการ ให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญแจ้งเหตุที่จะต้องสรรหาให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาทราบโดยเร็ว

เมื่อสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้แจ้งองค์การอิสระเพื่อแต่งตั้งบุคคลมาเป็นกรรมการสรรหาของคณะหนึ่งคนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๓ วรรคหนึ่ง (๔) แล้วให้ส่งรายชื่ออื่นให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภากายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ ได้รับแจ้ง

เมื่อสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้รับรายชื่อบุคคลซึ่งองค์การอิสระแต่งตั้งตาม วรรคสอง ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาจัดทำประกาศปิดไว้ ณ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และเผยแพร่ประชาชนสัมพันธ์อย่างหลากหลาย โดยประกาศดังกล่าวมีเนื้อหาอย่างน้อย ประกอบด้วย มูลเหตุของกรรณการ องค์ประกอบของคณะกรรณการสรรหา และรายชื่อ คณะกรรณการสรรหา

มาตรา ๑๒ ควรรับสมัครผู้สมควรได้รับควรแต่งตั้งเป็นตุลาการ ให้ คณะกรรณการสรรหาประกาศเผยแพร่ประชาชนสัมพันธ์อย่างหลากหลาย

นอกจกการประกาศรับสมัครแล้ว ให้คณะกรรณการสรรหาตีพิมพ์กรรณการสรรหา ลงบุคคลที่มีความเหมาะสมทั่วไปได้ด้วย แต่ต้องได้รับความยินยอมของบุคคลนั้น ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาบุคคลดังกล่าวให้เป็นไปตามที่คณะกรรณการสรรหากำหนด

เมื่อได้รับรายชื่อผู้สมัครและผู้ได้รับควรสรรหาลงบุคคลที่มีความเหมาะสมทั่วไป แล้ว ให้ประกาศรายชื่อให้สาธารณชนทราบโดยทั่วกัน

มาตรา ๑๓ ในการสรรหาตุลาการ ให้คณะกรรมการสรรหาและปรึกษาหารือเพื่อ คัดสรรให้ได้บุคคลซึ่งมีความรับผิดชอบสูง มีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่ และมีพฤติกรรมทาง จริยธรรมเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม รวมตลอดทั้งมีทัศนคติที่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผล สำเร็จ โดยนอกจากการประกาศรับสมัครแล้ว ให้คณะกรรมการสรรหาดำเนินการสรรหาจากบุคคลซึ่ง มีความเหมาะสมทั่วไปได้ด้วยแต่ต้องได้รับความยินยอมของบุคคลนั้น ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความ หลากหลายของประสบการณ์ที่แตกต่างกันในแต่ละด้านประกอบด้วย และเพื่อประโยชน์แห่งการนี้ ให้ คณะกรรมการสรรหาใช้วิธีการสัมภาษณ์หรือให้แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจ ของศาล หรือวิธีการอื่นใดที่เหมาะสม เพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

ให้คณะกรรณการสรรหาตีพิมพ์หลักเกณฑ์และวิธีการคัดสรรและควรออกเสียง ลงคะแนนเลือกผู้สมควรได้รับควรแต่งตั้งเป็นตุลาการ และมติในกรรณการสรรหาดังกล่าวต้อง ลงคะแนนโดยเปิดเผยและต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรณการทั้งหมด แห่งที่มีอยู่

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่การคัดเลือกผู้สมควรได้รับแต่งตั้งเป็นตุลาการ ของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาและที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดด้วยโดยอนุโลม

ในการสรรหาหรือคัดเลือก ให้ใช้วิธีลงคะแนนโดยเปิดเผย และให้กรรมการสรรหาแต่ละคนบันทึกเหตุผลในการเลือกไว้ด้วย

ผู้ซึ่งจะได้รับการสรรหาต้องได้รับคะแนนเสียงถึงสองในสามของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของคณะกรรมการสรรหา

ผู้ซึ่งจะได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาหรือที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดต้องได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของผู้พิพากษาในศาลฎีกาหรือตุลาการในศาลปกครองสูงสุด แล้วแต่กรณี

ถ้าไม่มีบุคคลใดได้รับคะแนนเสียงตามวรรคสี่หรือวรรคห้า หรือมีแต่ยังไม่ครบจำนวนที่จะต้องสรรหาหรือคัดเลือก ให้มีการลงคะแนนใหม่สำหรับผู้ใดคะแนนไม่ถึงสองในสามหรือไม่เกินกึ่งหนึ่ง แล้วแต่กรณี ถ้ายังได้ไม่ครบตามจำนวน ให้มีการลงคะแนนอีกครั้งหนึ่ง ในกรณีที่การลงคะแนนครั้งหลังนี้ยังได้บุคคลไม่ครบตามจำนวนที่จะต้องสรรหาหรือคัดเลือก ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกใหม่สำหรับจำนวนที่ยังขาดอยู่

เมื่อคณะกรรมการสรรหา ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา และที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดสรรหาหรือคัดเลือกได้บุคคลใดแล้ว ให้เสนอชื่อไปยังวุฒิสภาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ โดยผู้ได้รับการสรรหาหรือคัดเลือกนั้นต้องได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

ในกรณีที่วุฒิสภาไม่ให้ความเห็นชอบผู้ได้รับการสรรหาหรือคัดเลือกรายใด ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกบุคคลใหม่แทนผู้นั้น แล้วเสนอต่อวุฒิสภาเพื่อให้ความเห็นชอบต่อไป โดยผู้ซึ่งไม่ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาในครั้งนี้จะเข้ารับการสรรหาหรือคัดเลือกในครั้งใหม่ไม่ได้

เมื่อมีผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาแล้ว หากเป็นกรณีที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งด้วย ให้ผู้ได้รับความเห็นชอบประชุมร่วมกับตุลาการซึ่งยังไม่พ้นจากตำแหน่ง ถ้ามีเพื่อเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ ในกรณีที่ผู้ซึ่งวุฒิสภาให้ความเห็นชอบยังได้ไม่ครบจำนวนที่ต้องสรรหาหรือคัดเลือก แต่เมื่อรวมกับตุลาการซึ่งยังดำรงตำแหน่งอยู่ ถ้ามี มีจำนวนถึงเจ็ดคน ก็ให้ดำเนินการประชุมเพื่อเลือกประธานศาลรัฐธรรมนูญได้ และเมื่อโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งแล้ว ให้ศาลดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไปพลางก่อนได้ โดยในระหว่างนั้นให้ถือว่าศาลประกอบด้วยตุลาการเท่าที่มีอยู่ และให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกเพิ่มเติมให้ครบตามจำนวนที่ต้องสรรหาหรือคัดเลือกต่อไปโดยเร็ว

ให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการ และเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

มาตรา ๑๓๗/๑ ผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาให้เป็นตุลาการโดยที่ยังมิได้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๖/๒ (๒๐) (๒๑) หรือ (๒๒) หรือยังประกอบวิชาชีพตามมาตรา ๖/๒ (๒๓) อยู่ ต้องแสดงหลักฐานว่าได้ลาออกหรือเลิกประกอบวิชาชีพดังกล่าวแล้วนั้นต่อประธานวุฒิสภาภายใน

เวลาที่ประธานวุฒิสภากำหนด ซึ่งต้องเป็นเวลาก่อนที่ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งตุลาการ ในกรณีที่มิได้แสดงหลักฐานภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าผู้นั้นสละสิทธิและให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกใหม่

มาตรา ๑๔ ให้คณะกรรมการสรรหาตบแต่งสรรหาผู้ซึ่งสมควรได้รับพรตั้งให้เป็นผู้ตุลาการให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มิเหตุให้ต้องมีสรรหา

ในกรณีที่มิปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้สมัคร หรือผู้ได้รับการคัดเลือกหรือได้รับการสรรหาบุคคลที่มีควมเหมาะสมทั่วไปผู้ได้รับพรคัดเลือกหรือได้รับสรรหา ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาเป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด

เมื่อตบแต่งสรรหาเสร็จแล้ว ให้คณะกรรมการสรรหาเสนอรายชื่อผู้ได้รับเลือกนั้นพร้อมควมยินยอมของผู้นั้นต่อประธานวุฒิสภา

การเสนอเรื่องเพื่อให้คณะกรรมการสรรหาวินิจฉัยตามวรรคหนึ่งให้เป็นที่ไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการสรรหากำหนด

การวินิจฉัยให้ใช้วิธีการลงคะแนนโดยเปิดเผย

ให้นำความในวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับแก่กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการสรรหาด้วยโดยอนุโลม แต่กรรมการสรรหาที่ถูกกล่าวหาว่าขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามจะอยู่ในที่ประชุมในขณะพิจารณาและวินิจฉัยมิได้

มาตรา ๑๔/๑ ให้ประธานกรรมการสรรหาและกรรมการสรรหาได้รับเบี้ยประชุมและค่าตอบแทนอื่นตามที่ประธานวุฒิสภากำหนด แต่สำหรับเบี้ยประชุมให้กำหนดให้ได้รับเป็นรายครั้งที่มาประชุมในอัตราไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของประธานกรรมการหรือกรรมการใน ก.ร. ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการรัฐสภาได้รับในแต่ละเดือน แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๕ ผู้ได้รับพรคัดเลือกหรือสรรหาเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตุลาการต้องได้รับควมเห็นชอบสวควุฒิสภาด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของสวควุฒิสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา (นำไปกำหนดไว้ในมาตรา ๑๓ วรรคเจ็ด)

ในกรณีที่วุฒิสภาไม่ให้ความเห็นชอบผู้ได้รับพรสรรหาหรือคัดเลือกรายใด ให้ตบแต่งสรรหาหรือคัดเลือกบุคคลใหม่แทนผู้นั้น แล้วเสนอต่อวุฒิสภาเพื่อให้ความเห็นชอบต่อไป (นำไปกำหนดไว้ในมาตรา ๑๓ วรรคแปด)

เมื่อผู้ได้รับพรสรรหาหรือคัดเลือกได้รับควมเห็นชอบสวควุฒิสภาแล้ว ให้เลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ

ให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการและเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ (นำไปกำหนดไว้ในมาตรา ๑๓ วรรคสี่)

มาตรา ๑๖ ผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาให้เป็นตุลาการ โดยที่ยังมิได้พ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๒ (๖) (๗) หรือ (๘) หรือยังประกอบวิชาชีพตาม (๙) อยู่ ต้องแสดงหลักฐานว่าได้ลาออกหรือเลิกประกอบวิชาชีพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๒ (๖) (๗) (๘) หรือ (๙) แล้ว ต่อประธานวุฒิสภาภายในเวลาที่ประธานวุฒิสภากำหนด ซึ่งต้องเป็นเวลาก่อนที่ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๔ วรรคสี่ ในกรณีที่มิได้แสดงหลักฐานภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าผู้นั้นสละสิทธิ และให้ดำเนินการคัดเลือกหรือสรรหาใหม่ (นำไปกำหนดไว้ในมาตรา ๑๓/๑)

มาตรา ๑๗ ในกรณีพิพาทให้ความเห็นชอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๔ ถ้ามีผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาล้วนไม่น้อยกว่าเจ็ดคน ให้ผู้ได้รับความเห็นชอบเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญแล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบโดยไม่ต้องรอให้มิผู้ได้รับความเห็นชอบครบถ้วน และเมื่อโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งแล้ว ให้ศาลดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไปพลงก่อนได้ โดยในระหว่างนั้นให้ถือว่าศาลประกอบด้วยตุลาการเท่าที่มีอยู่ (นำไปกำหนดไว้ในมาตรา ๑๓ วรรคเก้า)

มาตรา ๑๘ ก่อนเข้ารับหน้าที่ ตุลาการต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ด้วยถ้อยคำดังต่อไปนี้

“ข้าพระพุทธเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอถวายสัตย์ปฏิญาณว่า ข้าพระพุทธเจ้าจะจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และจะปฏิบัติหน้าที่ในพระปรมาภิไธยด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โดยปราศจากอคติทั้งปวง เพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ประชาชน และความสงบสุขแห่งราชอาณาจักร ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายทุกประการ”

มาตรา ๑๙ ตุลาการเป็นเจ้าพนักงานในกรณียุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา (นำไปกำหนดไว้ในมาตรา ๓๑/๑)

ส่วนที่ ๓

คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม และควรมีคุณสมบัติตำแหน่ง ของตุลาการ

มาตรา ๒๐ นอกสภาคณะสนับดีตามมาตรา ๖ แล้ว ตุลาการต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้ด้วย

- (๑) มีสัญชาติไทยโดยกำเนิด
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าหกสิบห้าปี แต่ไม่เกินหกสิบแปดปีในวันที่ได้รับพรรคคัดเลือก

หรือวันสมัครเข้ารับพรรคสรรหา

- (๓) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
  - (๔) มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์
  - (๕) มีสุขภาพที่สมควรปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- (นำไปกำหนดไว้เป็นมาตรา ๖/๑)

มาตรา ๒๑ ตุลาการต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นหรือเคยเป็นตุลาการหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระใด
- (๒) ลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) (๑๒) หรือ (๑๓)

(๓) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๔) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการ ศาลการเมือง หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในระยะเวลาสิบปีก่อนเข้ารับพรรคคัดเลือกหรือสรรหา

(๕) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของพรรคการเมืองในระยะเวลาสิบปีก่อนเข้ารับพรรคคัดเลือกหรือสรรหา

(๖) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(๗) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือกรรมการหรือที่ปรึกษาของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ

(๘) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วนบริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหวังผลกำไรหรือรายได้มาแข่งขันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด

(๙) เป็นผู้ประกอบวิชาชีพอิสระ

(๑๐) มีพฤติการณ์อันเป็นกรณีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

(นำไปกำหนดไว้เป็นมาตรา ๖/๒)

มาตรา ๒๒ ตุลาการมีวาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

ในกรณีที่ตุลาการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ตุลาการที่พ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีตุลาการใหม่แทน

มาตรา ๒๓ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ตุลาการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ
(๑) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๒๑ ๖ หรือมาตรา ๖/๑ หรือมีลักษณะต้องห้ามตาม
มาตรา ๒๑ ๖/๒

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) มีอายุครบเจ็ดสิบห้าปี

(๕) ศาลมีมติให้พ้นจากตำแหน่งด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของตุลาการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เพราะเหตุฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการ

(๖) พ้นสภาคัดตำแหน่งเพราะเหตุตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ สรรคสาม ต้องคำพิพากษาศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองว่าเป็นผู้มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ หรือกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

ประธานศาลรัฐธรรมนูญซึ่งลาออกจากตำแหน่งให้พ้นจากตำแหน่งตุลาการด้วย

ในกรณีที่มีปัญหาว่าตุลาการผู้ใดพ้นจากตำแหน่งตาม (๑) หรือ (๓) หรือไม่ ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหา ตามมาตรา ๗ เป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญ หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ตุลาการเลือกตุลาการคนหนึ่งทำหน้าที่แทนประธานศาลรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๒๓/๑ เมื่อตุลาการจะพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกตุลาการใหม่ภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันก่อนวันที่ตุลาการครบวาระ แต่ถ้าตุลาการพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอื่นนอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกตุลาการภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งว่างลง

มาตรา ๒๓/๒ ในกรณีที่ตุลาการพ้นจากตำแหน่ง และยังไม่มีการแต่งตั้งตุลาการแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้ตุลาการเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ แต่ถ้ามีตุลาการเหลืออยู่ไม่ถึงเจ็ดคน จะนั่งพิจารณาหรือทำคำวินิจฉัยมิได้ ในกรณีเช่นนั้นหากมีเหตุจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความมั่นคงของประเทศ ศาลจะร้องขอต่อประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดให้ดำเนินการตามมาตรา ๒๓/๓ เพื่อให้มีตุลาการครบเจ็ดคนก็ได้

มาตรา ๒๓/๓ ในกรณีที่ตุลาการต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่เพราะถูกกล่าวหาและศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองประทับรับฟ้อง และมีตุลาการเหลืออยู่ไม่ถึงเจ็ดคน ให้ประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดร่วมกันแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับตุลาการทำหน้าที่เป็นตุลาการเป็นการชั่วคราวให้ครบเก้าคน โดยให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งทำหน้าที่ในฐานะตุลาการได้จนกว่าตุลาการที่ตนทำหน้าที่แทนจะปฏิบัติหน้าที่ได้หรือจนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งแทน ในการแต่งตั้งดังกล่าวให้คำนึงถึงองค์ประกอบตามมาตรา ๖ ด้วย

มาตรา ๒๔ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาสัดส่วนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าตุลาการคนใดคนหนึ่งพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง (๑) หรือ (๓) แล้วแต่กรณี และให้ประธานแห่งสภาส่งคำร้องนั้นไปยังคณะกรรมการสรรหาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่รับคำร้องเพื่อวินิจฉัยว่าตุลาการผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งหรือไม่ เมื่อมีผู้ร้องขอโดยมีหลักฐานตามสมควรว่าตุลาการผู้ใดพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๓ (๑) หรือ (๓) ให้เลขาธิการวุฒิสภาเสนอเรื่องต่อประธานกรรมการสรรหาภายในห้าวันนับแต่วันที่ได้รับการร้องขอ และให้คณะกรรมการสรรหาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ในการวินิจฉัยให้ถือเสียงข้างมาก กรณีที่มีเสียงเท่ากันให้ประธานกรรมการสรรหาออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

คำร้องตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องระบุเหตุที่ต้องพ้นจากตำแหน่งของตุลาการดังกล่าว และข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์เป็นข้อ ๆ ให้ชัดเจน พร้อมพยานหลักฐานหรืออ้างพยานหลักฐาน โดยลงลายมือชื่อผู้ร้องขอ

หลักฐานตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการสรรหากำหนด

มาตรา ๒๕ ให้คณะกรรมการสรรหาพิจารณาวินิจฉัยคำร้องขอให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับคำร้องขอ(นำไปกำหนดไว้เป็นมาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง)

กรรพิจรณาคำร้องขอ ให้คณะกรรมการสรรหาเปิดโอกาสให้ผู้ร้องขอและตุลาการชี้แจงและแสดงพยานหลักฐานประกอบคำชี้แจง และตรวจสอบเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับตน

มติในกรรพิจรณายกให้ตุลาการพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๔ ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรพิจรณาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ และต้องจัดทำคำวินิจฉัยโดยให้เหตุผลประกอบด้วย(นำไปกำหนดไว้เป็นมาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง)

มาตรา ๒๖ นอกเวลาที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ กรรพิจรณาที่เกี่ยวข้องกับคำร้องขอ กรรพิจรณา และกรรพิจรณาคำร้องขอ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีที่กำหนดโดยคณะกรรมการสรรหา

มาตรา ๒๗ ในระหว่างที่ตุลาการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ และยังไม่มีการแต่งตั้งตุลาการแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้ตุลาการเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้

บทบัญญัติหมวดวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกรณีมีตุลาการเหลืออยู่ไม่ถึงเจ็ดคน
(นำไปกำหนดไว้เป็นมาตรา ๒๓ วรรคห้า)

มาตรา ๒๗/๑ การปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจของศาลต้องเป็นไปโดยรวดเร็ว เป็นธรรม ปราศจากอคติทั้งปวง มีความกล้าหาญ และปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามมาตรฐานทางจริยธรรม
ตุลาการต้องปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา การเข้ารับการศึกษาหรืออบรมในหลักสูตรหรือโครงการใด ๆ ที่จัดในเวลาราชการทั้งหมดหรือบางส่วน ให้ถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ไม่เต็มเวลาเว้นแต่เป็นหลักสูตรหรือโครงการที่ศาลเป็นผู้จัดขึ้นโดยเฉพาะสำหรับตุลาการ

มาตรา ๒๗/๒ เครื่องแบบตุลาการและบุคลากรของสำนักงาน และการแต่งเครื่องแบบ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญกำหนด
การลาหยุดราชการของตุลาการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญประกาศกำหนด

ส่วนที่ ๔

เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของตุลาการ

มาตรา ๒๘ เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และค่าครองชีพชั่วคราวของตุลาการพิเศษ ของประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการ หัวหน้าอัยการเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และค่าครองชีพชั่วคราวของตุลาการพิเศษ ของประธานศาลฎีกาและรองประธานศาลฎีกา มอ ใช้บังคับตามลำดับ และประโยชน์ตอบแทนอื่นของตุลาการให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น และให้ได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายครั้งเท่ากับกรรมการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ

ให้ตุลาการได้รับเงินค่ารับรองเหมาจ่ายเป็นรายเดือนตามอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนดซึ่งต้องไม่น้อยกว่าเงินประจำตำแหน่งของตุลาการ

มาตรา ๒๙ ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการมีสิทธิได้รับประโยชน์ตอบแทนอื่น ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ศาลกำหนด และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

(นำไปกำหนดรวมไว้ในมาตรา ๒๘)

มาตรา ๓๐ **ประชนศสรัฐธรรมนญ** ตุลาการซึ่งดำรงตำแหน่งไม่น้อยกว่าหนึ่งปี
บริษุณมีสิทธิได้รับบำเหน็จตอบแทนเป็นเงินซึ่งจ่ายครั้งเดียวเมื่อพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอย่างใด
 อย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ครบวาระ

(๑/๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) มีอายุครบเจ็ดสิบห้าปีบริษุณ

ในการคำนวณบำเหน็จตอบแทนนั้นให้นำอัตราเงินเดือนตามมาตรา ๒๘ คูณด้วย
ระยะเวลาจำนวนปีที่ดำรงตำแหน่ง เศษของปีให้นับเป็นหนึ่งปี

ครณษระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งเพื่อคำนวณบำเหน็จตอบแทนตมวรสทหนึ่งนั้น
 ให้นับตั้งแต่วันที่มิพระบรมราชโองการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งจนถึงวันที่สิ้นสุดครษปฏิบัติหน้าที่
 โดยให้นับส่วนวนปีรวมทั้งเศษของปีด้วย ครคคำนวณเศษของปีที่เป็นเดือนหรือเป็นวันให้เป็นปี
 นั้น ให้นำเศษที่เป็นเดือนหารด้วยสิบสอง และเศษที่เป็นวันหารด้วยสามสิบได้ผลลัพท์เท่าใดจึง
 หารด้วยสิบสอง ในครคคำนวณให้ใช้ทศนิยมสองตำแหน่ง และให้นำส่วนวนที่คำนวณได้ม
 รวมกันเป็นระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งซึ่งเป็นส่วนวนปี

สิทธิในบำเหน็จตอบแทนนั้น เป็นสิทธิเฉพาะตัว จะโอนไม่ได้ เว้นแต่กรณีตาย ให้ตก
 ได้แก่คู่สมรสและทายาทที่ได้แจ้งไว้ และถ้าการตายนั้นเกิดขึ้นเพราะเหตุปฏิบัติหน้าที่หรือในการ
 ปฏิบัติหน้าที่ ให้ได้รับเป็นสองเท่าของบำเหน็จตอบแทนที่กำหนดไว้ตามวรรคสอง

มตรร ๓๑ ในครณษที่ประชนศสรัฐธรรมนญและตุลาการพ้นสทตตำแหน่ง
 เพราะเหตุถึงแก่ควมตยไม่ว่ผู้นั้นจะดำรงตำแหน่งครษหนึ่งปีบริษุณหรือไม่ก็ตาม ให้ผู้นั้นมี
 สิทธิได้รับบำเหน็จตอบแทนเป็นเงินซึ่งจ่ายครั้งเดียวตมเกณฑ์ในมตรร ๓๐ โดยให้ส่วยแก่
 ทยทโดยธรรม ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิรับมรดกของผู้ตยตมประมวรสทกฎหมายแห่งและพณษย์

(นำไปกำหนดรวมไว้ในร่างมาตรา ๓๐ (๑/๑))

มาตรา ๓๑/๑ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ตุลา
 การเป็นเจ้าของพนักงานในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด ๓

การพิจารณา

ส่วนที่ ๑

บททั่วไป

มาตรา ๓๒ **วิธีพิจารณาคดีที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ** นี้การพิจารณาคดีให้ใช้ระบบไต่สวนโดยให้ศาลมีอำนาจค้นหาความจริงไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ และในการวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริง ให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานได้ทุกประเภท เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติห้ามรับฟังไว้โดยเฉพาะ ไม่ว่าการนำสืบพยานหลักฐานนั้นจะมีข้อผิดพลาดคลาดเคลื่อนไปจากขั้นตอน วิธีการ หรือกรอบเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ ถ้าศาลได้ให้โอกาสแก่คู่กรณีฝ่ายอื่นในการนำสืบพยานหลักฐานหักล้างแล้ว ก็ให้ศาลรับฟังได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องตรงตามความจริงที่เกิดขึ้นในคดีนั้น

การพิจารณาของศาลต้องเป็นไปโดยรวดเร็วตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้และข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ

วิธีพิจารณาคดีซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มิได้กำหนดไว้เป็นกรณีเฉพาะ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้และไม่ขัดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ (กรธ. ตัดออกให้ไปใช้วรรคสองและ มาตรา ๓๒/๑)

ในการปฏิบัติหน้าที่ ศาลมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ ตลอดจนขอให้ศาลอื่น พนักงานสอบสวน **หน่วยราชการ** หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ **รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น** ดำเนินการใดเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาได้ (วรรคที่ส่วนที่ขีดทับ อนุยกฯขอแก้ไขเนื่องจาก กรธ. ให้เพิ่มนิยามหน่วยงานของรัฐ)

มาตรา ๓๒/๑ นอกจากที่บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกข้อกำหนดเกี่ยวกับการพิจารณาคดีได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ แต่ข้อกำหนดดังกล่าวต้องไม่สร้างขั้นตอนหรือก่อให้เกิดความล่าช้าโดยไม่จำเป็น

เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยข้อกำหนดของ

มาตรา ๓๓ การพิจารณาคดีจะต้องกระทำ ณ ที่ทำการศาลในวันที่ศาลเปิดทำการ และตามเวลาทำงานที่ศาลได้กำหนดไว้ในระเบียบ แต่ในกรณีมีเหตุฉุกเฉินหรือเป็นการจำเป็น ศาลจะมีคำสั่งกำหนดการพิจารณาคดี ณ สถานที่อื่น หรือในวัน หรือเวลาใด ๆ ก็ได้

มาตรา ๓๔ การนับระยะเวลาที่มีวันเริ่มต้นและวันสิ้นสุด ให้นับวันถัดไปเป็นวันเริ่มต้น และถ้าวันสุดท้ายของระยะเวลาสิ้นสุดตรงกับวันหยุดราชการหรือวันหยุดทำการของศาล ให้นับวันทำการถัดไปเป็นวันสุดท้ายสิ้นสุดของระยะเวลา

มาตรา ๓๕ ระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หรือในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ หรือตามที่ศาลกำหนดเมื่อศาลเห็นสมควร หรือเมื่อคู่กรณีร้องขอ ให้ศาลมีอำนาจชดเชยหรืออายัดหรือขยายระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หรือกฎหมายอื่นที่บัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้นำมาใช้บังคับ หรือระยะเวลาตามที่ศาลกำหนด ทั้งนี้ เท่าที่ได้ตามความจำเป็นและเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม เว้นแต่รัฐธรรมนูญจะกำหนดระยะเวลาไว้เป็นการเฉพาะ

ในกรณีที่มีข้อผิดพลาดหรือบกพร่องทางวิธีพิจารณาเกิดขึ้น ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้คู่กรณีที่กำหนดกระบวนพิจารณาไม่ถูกต้อง ดำเนินกระบวนพิจารณาให้ถูกต้องภายในระยะเวลาและเงื่อนไขที่ศาลเห็นสมควรกำหนด ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

มาตรา ๓๖ ตุลาการอาจถูกคัดค้านได้ในเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(๑) เคยเป็นผู้พิพากษาหรือตุลาการในศาลอื่นหรือเคยเป็นอนุญาโตตุลาการ ซึ่งเคยพิจารณาวินิจฉัยในคดีหรือประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคดีที่ขอให้วินิจฉัยนั้นมาก่อน

(๒) เป็นหรือเคยเป็นสามีหรือภริยา หรือญาติของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง คือ เป็นบุพการีหรือผู้สืบสันดานไม่ว่าชั้นใด ๆ หรือเป็นพี่น้องหรือลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงสามชั้น หรือเป็นญาติทางการสมรสนับได้เพียงสองชั้น

(๓) เคยผูกพันเป็นให้ล้อยคำหรือให้ความเห็นในฐานะพยานโดยที่ารู้เห็นเหตุการณ์ในคดีในศาลอื่นซึ่งพิจารณาวินิจฉัยประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคดีที่ขอให้วินิจฉัยนั้นมาก่อน **เว้นแต่เคยมีส่วนร่วมในวิธีพิจารณาความกระบวนคดีที่คดีนี้ หรือเคยแสดงความเห็นในฐานะเป็นผู้เชี่ยวชาญมีความรู้เป็นพิเศษในปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคดีข้อนี้**

(๔) เป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมาก่อน

(๕) มีหรือเคยมีคดีอยู่ในระหว่างคดีพิจารณาที่ตุลาการนั่นเอง สามี ภริยา หรือญาติสืบสายโลหิตตรงขึ้นไปหรือลงมาของตุลาการนั้นฝ่ายหนึ่ง พินาศกับคู่กรณี สามี ภริยา หรือญาติสืบสายโลหิตตรงขึ้นไปหรือลงมาของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง

สามีหรือภริยาตามวรรคหนึ่งหมายความว่ารวมถึงผู้ที่อยู่ร่วมกันฉันท์สามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสด้วย (ศาลมีข้อสังเกตให้ตัดวรรคนี้ออก เนื่องจากสามารถใช้มาตรา ๓๖/๑ ได้)

มาตรา ๓๖/๑ ในกรณีมีเหตุอื่นใดนอกจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๖ ตุลาการอาจถูกคัดค้านด้วยเหตุอื่นที่มีสภาพร้ายแรงซึ่งอาจทำให้การพิจารณาหรือวินิจฉัยเสียความยุติธรรมไป

มาตรา ๓๗ ตุลาการจะขอถอนตัวจากการพิจารณาคดีหรือการทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่งคดีไม่ได้ เว้นแต่เมื่อมีเหตุที่อาจถูกคัดค้านตาม**ระบัตินี้**โดยยั้งหนึ่งตามมาตรา ๓๖ หรือมาตรา ๓๖/๑ เหตุสุดวิสัย เหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ หรือเหตุอื่นตามที่ศาลเห็นสมควร

เกิดขึ้นแก่ตุลาการคนใดตุลาการนั้นเองจะแสดงต่อศาลแสดงเหตุที่ตนอาจถูกคัดค้านแล้วขอถอนตัวออกสภาคณะพิชิตคดีนั้นก็ได้

เมื่อมีการขอถอนตัวตามวรรคหนึ่งและศาลอนุญาตแล้ว ให้ตุลาการซึ่งขอถอนตัวงดการปฏิบัติหน้าที่ในคดีนั้นไว้จนกว่าศาลจะได้มีการชี้ขาดในเหตุที่อาจถูกคัดค้านหรือขอถอนตัวนั้นแล้ว

มาตรา ๓๘ เมื่อมีเหตุที่ตุลาการอาจถูกคัดค้านได้จะคัดค้านอย่างใดอย่างหนึ่งตาม มาตรา ๓๖ หรือมาตรา ๓๖/๑ เกิดขึ้นแก่ตุลาการคนใดในเรื่องที่พิจารณาวินิจฉัย คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจยกข้อคัดค้านขึ้นอ้างโดยทำเป็นคำร้องคัดค้านยื่นต่อศาลได้ก่อนมีคำวินิจฉัยหรือคำสั่งชี้ขาดแต่อย่างช้าต้องไม่เกินสิบวันนับแต่วันที่ทราบเหตุคัดค้านนั้น

(๑) ตุลาการนั้นเองจะแถลงต่อศาลแสดงเหตุที่ตนอาจถูกคัดค้าน แล้วขอถอนตัวออกจากการพิจารณาคดีนั้น

(๒) คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งยกข้อคัดค้านขึ้นอ้างโดยทำเป็นคำร้องคัดค้านยื่นต่อศาลก่อนมีคำวินิจฉัยหรือคำสั่งชี้ขาด

เมื่อมีการยื่นคำร้องคัดค้านตามวรรคหนึ่ง ให้ตุลาการซึ่งถูกคัดค้านงดการปฏิบัติหน้าที่ในคดีนั้นไว้จนกว่า ศาล จะได้มีการชี้ขาดในเรื่องที่คัดค้านนั้นโดยเร็ว (นำไปกำหนดไว้เป็น มาตรา ๓๘/๒)

พรรคกระทำใด ๆ ของตุลาการซึ่งถูกคัดค้านที่ได้ดำเนินไปก่อนมีคำร้องคัดค้านนั้น ย่อมสมบูรณ์ไม่เสียไปเพราะเหตุที่ศาลมีคำสั่งยอมรับคำร้องคัดค้าน เว้นแต่ศาลจะกำหนดเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๓๘/๑ ในการยื่นคำร้องคัดค้านตุลาการตามมาตรา ๓๘ ๓๗(๒) ต้องระบุเหตุที่จะคัดค้านอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๓๖ หรือมาตรา ๓๖/๑ พร้อมทั้งข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง

การคัดค้านตุลาการที่พิจารณาวินิจฉัยในเรื่องใดมากกว่าหนึ่งคน ให้คู่กรณีจัดทำเป็นคำร้องแยกเป็นตุลาการแต่ละราย

มาตรา ๓๘/๒ เมื่อตุลาการขอถอนตัวตามมาตรา ๓๗ (๑) หรือคู่กรณียื่นคำร้องคัดค้านตามมาตรา ๓๗ (๒) ให้ตุลาการนั้นงดการปฏิบัติหน้าที่ในคดีนั้นไว้จนกว่าศาลจะได้มีการชี้ขาดในเรื่องที่ขอถอนตัวหรือถูกคัดค้านนั้น เว้นแต่ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๓๙ เมื่อมีการขอถอนตัวตามมาตรา ๓๗ (๑) (ดูเลขมาตราด้วยว่าถูกใหม่) หรือยื่นคำร้องคัดค้านตุลาการคนใด และตุลาการซึ่งถูกคัดค้านไม่ขอถอนตัวออกสภาคณะพิชิตคดี

คดีนั้นตามมาตรา ๓๗ (๒) (ดูเลขมาตราด้วยว่าถูกใหม่) ให้ศาลประชุมปรึกษาหารือเพื่อพิจารณาเหตุ ขอลงถอนตัวหรือเหตุคำสั่งคัดค้านนั้น และคำสั่งชี้แจงของตุลาการซึ่งถูกคัดค้าน โดยขอสงวนคำแถลง ของคู่กรณีและตุลาการซึ่งถูกคัดค้าน รวมทั้งพยานหลักฐานอื่นตามที่เห็นสมควร แล้วขอคัดสั่ง ยอมรับหรือยกเสียซึ่งคำสั่งคัดค้านนั้น คำสั่งดังกล่าวให้เป็นที่สุดโดยตุลาการซึ่งขอถอนตัวหรือถูก คัดค้านจะร่วมพิจารณาหรือออกเสียงลงคะแนนชี้ขาดคำขอถอนตัวหรือคำร้องที่คัดค้านตนเองมิได้ เว้นแต่เป็นกรณีจำเป็นที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

เมื่อศาลต้องพิจารณาคดีในวาระหนึ่ง ตุลาการซึ่งถูกคัดค้านจะร่วมพิจารณาหรือ ออกเสียงลงคะแนนชี้ขาดคำสั่งคัดค้านตนเองมิได้ (นำไปกำหนดรวมในวรรคหนึ่ง)

ในการพิจารณาเหตุคัดค้านตุลาการ ให้ศาลฟังคำสั่งชี้แจงของตุลาการที่ขอถอนตัว หรือถูกคัดค้านประกอบด้วย

การชี้ขาดเหตุคำสั่งคัดค้านตามวรรคหนึ่งให้ถือตามคะแนนเสียงข้างมาก ถ้า คะแนนเสียงเท่ากันให้ถือตามคำสั่งคัดค้านผู้ทำหน้าที่ประธานออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็น เสียงชี้ขาด

ในการลงมติตามวรรคสาม ให้กระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ

เมื่อศาลพิจารณาวินิจฉัยเป็นประการใดแล้ว ให้แจ้งคำวินิจฉัยให้ตุลาการที่ขอถอน ตัวหรือถูกคัดค้านและคู่กรณีทราบ

การพิจารณาที่ได้ดำเนินไปก่อนที่ศาลมีคำสั่งชี้ขาดตุลาการจะขอถอนตัวหรือก่อนที่ คู่กรณียื่นคำร้องคัดค้านย่อมสมบูรณ์ไม่เสียไปเพราะเหตุที่ศาลมีคำสั่งชี้ขาดให้ถอนตัวหรืออนุญาตตาม คำคัดค้าน เว้นแต่ศาลจะได้กำหนดไว้ในคำสั่งเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๔๐ ตุลาการจะขอถอนตัวจากคดีหรือกระทำคำสั่งวินิจฉัย หรือคำสั่งคดีใดมิได้ เว้นแต่มีเหตุที่ออกจกคัดค้านตามมาตรา ๓๖ เหตุสุดวิสัย เหตุจำเป็นอื่น อันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ หรือเหตุอื่นตามที่ศาลเห็นสมควร (นำไปกำหนดไว้ในมาตรา ๓๗)

มาตรา ๔๑ ให้ศาลมีอำนาจรักษาความสงบเรียบร้อยของการพิจารณาคดีในส่วนที่ เกี่ยวกับบุคคลที่เข้ามาหรือจะเข้ามาในที่ทำการศาล หรือบริเวณที่ทำการศาล หรือเข้าฟังการไต่สวน ของศาล หรือในกรณีมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของ ประชาชนศาลอาจมีคำสั่งให้บุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใดกระทำการหรืองดเว้นกระทำการ เพื่อให้การ พิจารณาคดีดำเนินไปโดยสงบเรียบร้อย เที่ยงธรรม และรวดเร็ว รวมทั้งวางระเบียบเพิ่มเติมเพื่อให้ การดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

ผู้ไต่สวน การวินิจฉัยคำวินิจฉัยคดีที่กระทำโดยสุจริตและมีได้ใช้ถ้อยคำหรือมี ความหมายหยาบคาย เสียดสีหรืออาฆาตมาดร้าย ไม่มีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ให้ถือเป็นพร สละเมิดอำนาจศาล และให้ศาลมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) ตักเตือน โดยจะมีคำตักเตือนเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยหรือไม่ก็ได้

(๒) ไล่ฮอสทคนบริเวณศาล

(๓) ลงโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
 ครอบงำหรือควบคุมจิตใจของผู้อื่น ให้ศาลพิจารณายกยั้งระงับและเท่าที่จำเป็น
 ตามพฤติการณ์แห่งกรณี

ครอบงำหรือควบคุมจิตใจของผู้อื่น (๓) ต้องมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองใน
 สามของตุลาการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ และให้ตุลาการชั้นอุทธรณ์พิจารณายกยั้งระงับด้วยวิธีที่
 ระบุในบทบัญญัติ (ความที่ขีดทับนำไปกำหนดเป็นมาตรา ๔๑/๑)

มาตรา ๔๑/๑ ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งศาลหรือระเบียบตามมาตรา ๓๗ ให้ถือเป็นการ
 ละเมิดอำนาจศาล และให้ศาลมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) ตักเตือน โดยจะมีคำตำหนิเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยหรือไม่ก็ได้

(๒) ไล่ออกจากบริเวณศาล

(๓) ลงโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
 การสั่งลงโทษตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลพิจารณาอย่างระมัดระวังและเท่าที่จำเป็นตาม

พฤติการณ์แห่งกรณี

ในการดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งศาลตาม (๓) ให้นำประมวลกฎหมายวิธี
 พิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๔๒ ผู้ใดวิงวอนหรือขอร้องหรือขอความช่วยเหลือของศาลโดยสุจริต
 ด้วยวิธีที่ควรหวงแหนผู้หนึ่งไม่มีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล หรือดูหมิ่นศาลหรือตุลาการ
 (นำไปกำหนดเป็นมาตรา ๔๑ วรรคสอง)

มาตรา ๔๓ การจ่ายค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง และค่าที่พัก ของบุคคลใดที่
 ศาลเรียกมาในการไต่สวน ตลอดจนค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการใดเพื่อประโยชน์แห่ง
 การพิจารณาคดีของศาลให้เป็นไปตามประกาศของศาล

มาตรา ๔๔ คู่กรณี พยานในส่วนตัวที่เกี่ยวข้องกับคดีของตน หรือ
 บุคคลภายนอกผู้มีส่วนได้เสียโดยชอบหรือมิเหตุผลอันสมควรที่ดี อวดอ้างขออนุญาตต่อศาลเพื่อ
 ทรยศดู ขอดัดสำเนา และขอสำเนาที่มีคำรับรองความถูกต้องของเอกสารในสำนวนคดีได้โดยสะดวก
 เรียกค่าธรรมเนียมในกรณีนั้นก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีที่ที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดของ
 ศาล (นำไปกำหนดไว้ในมาตรา ๗๗/๑)

ส่วนที่ ๒

การยื่นคำร้องและการยื่นหนังสือ

ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย

มาตรา ๔๔ ผู้ที่จะขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๕ จะต้องเป็นบุคคล คณะบุคคล หรือองค์กรตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

การขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๕ ให้กระทำเป็นคำร้องตามแบบที่กำหนดในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ เว้นแต่กรณีดังต่อไปนี้ การขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีในกรณีดังต่อไปนี้ ให้จัดทำเป็นหนังสือ

(๑) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา นายกรัฐมนตรี หรือศาลอื่น ขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมายหรือกฎหมาย หรือร่างข้อบังคับ (มาตรา ๑๓๒ (๒) มาตรา ๑๓๒ ประกอบมาตรา ๑๔๘ และมาตรา ๑๔๙)

(๒) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภา ขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของพระราชกำหนด (มาตรา ๑๗๓)

(๓) สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจ (มาตรา ๒๑๐ (๒))

(๔) ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภา ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับการเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ (มาตรา ๑๓๙วรรคสอง)

(๕) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภาขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (มาตรา ๑๔๙ ประกอบมาตรา ๑๔๘)

(๖) คณะรัฐมนตรีขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา (มาตรา ๑๗๘)

(๗) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภาขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม (มาตรา ๒๕๖ (๙))

(๘) การขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๕ (๑๓) ที่ข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญกำหนดให้ทำเป็นหนังสือ

มาตรา ๔๕ คำร้องต้องทำเป็นหนังสือใช้ถ้อยคำสุภาพ มีรายการครบถ้วนตามแบบที่กำหนดในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งอย่างน้อยต้องระบุ

(๑) เรื่องหรือการกระทำทั้งหลายอันเป็นเหตุให้ต้องขอให้ศาลมีคำวินิจฉัยใช้สิทธิ พร้อมทั้งข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง

(๒) มาตราของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเหตุในคำร้อง

(๓) คำขอที่ระบุความประสงค์จะให้ศาลดำเนินการอย่างไรพร้อมทั้งเหตุผลสนับสนุนโดยชัดเจน

การยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง ให้คู่กรณีจัดทำสำเนายื่นต่อศาลตามจำนวนที่กำหนดในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญด้วย

คำร้องใดมีรายการไม่ครบถ้วนตามวรรคหนึ่ง หรือไม่ชัดเจน หรือไม่อาจเข้าใจได้ ให้ **พนักงานคดีรัฐธรรมนุญ** สำนักงานให้คำแนะนำแก่ผู้ร้องเพื่อดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมคำร้องนั้นให้ถูกต้อง

ในการดำเนินกระบวนการพิจารณา ผู้ร้องจะดำเนินการทั้งปวงด้วยตนเองหรือจะมอบฉันทะให้ทนายความหรือบุคคลอื่นยื่นคำร้องหรือดำเนินคดีแทนผู้ร้องได้ ผู้รับมอบฉันทะต้องบรรลุนิติภาวะแล้วและมีความรู้ความสามารถที่อาจดำเนินการแทนผู้มอบฉันทะได้

มาตรา ๔๕/๑ หนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๔๔ วรรคสองให้ทำเป็นหนังสือราชการโดยอย่างน้อยต้องบรรยายละเอียดแห่งข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้อง ความประสงค์ที่จะให้ศาลดำเนินการ และมาตราของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๔๖ **การยื่นคำร้องตามมาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒) ของรัฐธรรมนูญ** ให้ **ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา ประธานรัฐสภา นายกรัฐมนตรี หรือองค์ประมุข** นั้น เป็นผู้ยื่นคำร้องโดยจัดทำเป็นคำร้องพร้อมความเห็นและเอกสารประกอบตามข้อกำหนดของศาล

การยื่นคำร้องตามมาตรา ๒๑๒ ของรัฐธรรมนูญ ให้ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหาร ที่ละใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดี ส่งความเห็นหรือคำโต้แย้งของคู่ความพร้อมด้วยเหตุผลโดยจัดทำเป็นคำร้องพร้อมเอกสารประกอบตามข้อกำหนดของศาล (กรธ. ให้เขียนผู้มีอำนาจยื่นเป็นไปตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ซึ่งอนุเคราะห์จัดทำเป็นมาตรา ๔๔)

มาตรา ๔๖ การยื่นขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๕ (๒) ต้องเป็นปัญหาซึ่งเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจที่เกิดขึ้นแล้ว โดยในกรณีที่ปัญหานั้นเกิดขึ้นกับหน่วยงานใดให้หน่วยงานนั้นเป็นผู้มีสิทธิยื่นหนังสือต่อศาล ในกรณีที่ปัญหาโต้แย้งระหว่างหน่วยงาน ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีสิทธิยื่นหนังสือต่อศาล

ของผู้ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย และปัญหานั้นต้องเกิดขึ้นแล้วและยังคงดำเนินอยู่ หรือมีกรณีเป็นที่สงสัยซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ขอให้ศาลวินิจฉัย

มาตรา ๔๗ บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น ย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๕ (๑๑) ได้ **ยื่นคำร้องตามมาตรา ๒๑๓ ของรัฐธรรมนูญ** ให้ โดยต้องยื่นคำร้องต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ **มีสิทธิยื่นคำร้อง**ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าว เว้นแต่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่ก็ให้ยื่นคำร้องได้ตราบที่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่

การยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง นอกจากต้องดำเนินการตามมาตรา ๔๕ แล้ว ต้องระบุการกระทำที่อ้างว่าเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของตนโดยตรงว่า เป็นการกระทำใดและละเมิดต่อสิทธิหรือเสรีภาพของตนอย่างไรให้ชัดเจน รวมทั้งระบุเหตุที่ไม่อาจใช้สิทธิตามวรรคสองได้แล้วด้วย

ในกรณีที่ศาลเห็นว่าคำร้องตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลจะไม่รับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้ และถ้าศาลเห็นว่าเป็นกรณีต้องห้ามตามมาตรา ๔๗/๑ ให้ศาลสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา

ถึงปี ๘ สค.๖๐

ควรใช้สิทธิยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นกรณีที่ไมอาจใช้สิทธิทางศาลตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๑๐ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือผู้ตรวจการแผ่นดินแล้วแต่กรณี

มาตรา ๔๗/๑ การกระทำที่บุคคลจะใช้สิทธิยื่นคำร้องตามมาตรา ๔๗ ต้องมิใช่เป็นกรณีอย่างหนึ่งอย่างใดเรื่องหนึ่งเรื่องใด **ไม่เป็นควรกระทำดังต่อไปนี้**

(๑) รัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว

(๒) รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายได้บัญญัติขั้นตอนและวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ และยังมีได้ดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการนั้นครบถ้วน

(๓) เรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

(๑๔) การกระทำที่เป็นการใช้อำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอื่นใดที่มีใช้ศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๑๐ และหมวด ๑๓

(๒๕) เรื่องที่อาจฟ้องร้องเป็นคดีในศาลอื่นได้หรือเป็นคดีที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้วใดที่มีใช้ศาลรัฐธรรมนูญ

การกระทำที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๑๐

(๓๖) การกระทำที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยข้าราชการฝ่ายตุลาการ รวมถึงการดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร

(๔๗) การกระทำของคณะกรรมการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๒

(๕๘) การกระทำของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙

(๑๔) การกระทำในทางตุลาการของศาลตามหมวด ๑๐ และหมวด ๑๓ ของรัฐธรรมนูญ

(๒๕) การกระทำที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นคดีที่อยู่ในอำนาจของศาล

มาตรา ๔๗/๒ ภายใต้บังคับมาตรา ๔๗/๑ ผู้ใดถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ถ้าการละเมิดนั้นผู้ร้องเห็นว่าเป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ไม่ชอบด้วย

รัฐธรรมนูญ ให้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน และให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญพร้อมด้วยความเห็นภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับคำร้องจากผู้ร้อง โดยให้แจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบภายในสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว

ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง หรือไม่ยื่นคำร้องภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ผู้ถูกละเมิดสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลได้

ถ้าผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพประสงค์จะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้มีความวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จะยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลตามหลักเกณฑ์ตามวรรคหนึ่ง หรือจะยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลก็ได้

ให้นำความในมาตรา ๔๗ วรรคสองและวรรคสามมาใช้บังคับกับการยื่นและการพิจารณาคำร้องตามมาตรา ๔๗ โดยอนุโลม

(นำไปกำหนดเป็นมาตรา ๔๗/๑)

มาตรา ๔๗/๑ ในกรณีที่ศาลเห็นว่าคำร้องตามมาตรา ๕ (๑) (๓) และ (๑๑) ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลจะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้ (ร่างมาตรา ๔๗ วรรคห้าเดิม และข้อสังเกตของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ)

ถึงนี้ ๙ สค.๖๐

มาตรา ๔๗/๒ เมื่อมีผู้ยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย ศาลจะแต่งตั้งตุลาการไม่น้อยกว่าสามคนเป็นตุลาการประจำคดีก็ได้

ตุลาการประจำคดีตามวรรคหนึ่งมีอำนาจตรวจและมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง คำสั่งดังกล่าวให้ถือว่าเป็นคำสั่งของศาล

กรณีตุลาการประจำคดีมีความเห็นควรสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยให้เสนอศาลพิจารณาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีความเห็น หากศาลเห็นพ้องด้วยให้จัดทำเป็นคำสั่งของศาล หากศาลไม่เห็นพ้องด้วยกับความเห็นของตุลาการประจำคดีตามวรรคสอง ให้ดำเนินการตามความเห็นของศาล

คำสั่งของตุลาการประจำคดีให้ถือเสียงข้างมาก

มาตรา ๔๗/๓ เมื่อมีผู้ยื่นหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย เมื่อศาลเห็นว่า เป็นกรณีที่ต้องด้วยมาตรา ๔๔ วรรคสอง (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) หรือ (๘) ให้ศาลรับไว้พิจารณาและดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ศาลต้องพิจารณาว่าจะรับหรือไม่รับไว้พิจารณาให้แล้วเสร็จภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือ

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้นำความในมาตรา ๔๗/๒ วรรคหนึ่งมาใช้บังคับ โดยอนุโลม

ให้ถือว่าศาลได้รับหนังสือไว้พิจารณาตั้งแต่วันที่ยื่นหนังสือ และให้ศาลดำเนินการ กำหนดประเด็นและลำดับประเด็นที่จะพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๕๗ โดยเร็วต่อไป (เพิ่มตามมติ ของ กรธ. ที่ประสงค์ให้การยื่นหนังสือไม่ต้องมีการพิจารณาว่าจะรับหรือไม่รับหนังสือ)

การตั้งตุลาการและการส่งเรื่องให้ตุลาการพิจารณาตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่ ศาลกำหนด

มาตรา ๔๗/๓ ให้ตุลาการตามมาตรา ๔๗/๒ ตรวจสอบคำร้องหรือหนังสือขอให้ ศาลพิจารณาวินิจฉัย ถ้าเห็นว่าคำร้องหรือหนังสือนั้นไม่สมบูรณ์ครบถ้วนซึ่งผู้ยื่นอาจแก้ไขได้ ให้ตุลา การมีคำสั่งให้ผู้ยื่นแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด

————— สำนักงานจะจัดให้มีเจ้าหน้าที่ของสำนักงานให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ยื่นคำร้องในการ แก้ไขตามวรรคหนึ่งก็ได้

มาตรา ๔๗/๔ ในกรณีที่ปรากฏว่าคดีสองเรื่องหรือกว่านั้นขึ้นไปมีประเด็นอย่าง เดียวกันหรือเกี่ยวเนื่องใกล้ชิดกัน ถ้าศาลเห็นว่าการรวมเป็นคดีเดียวกันจะเป็นประโยชน์แก่การ พิจารณาคดี จะสั่งให้รวมคดีเข้าด้วยกัน แล้วพิจารณาวินิจฉัยรวมกันไปได้

(ม. ๓๒/๑)

มาตรา ๔๗/๕ ในคดีที่มีประเด็นแห่งคดีหลายประเด็น และประเด็นหนึ่งประเด็นใด ไม่เกี่ยวข้องกับประเด็นอื่น ๆ หรือมีผู้ฟ้องคดีหรือผู้ถูกฟ้องคดีหลายคน ถ้าศาลเห็นว่าการแยกคดีออก จากกันจะเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดี ศาลจะสั่งให้แยกคดีดังกล่าวออกเป็นหลายคดี แล้ว พิจารณาวินิจฉัยแต่ละคดีแยกกันไปได้ (ม. ๓๒/๑)

มาตรา ๔๘ คำร้องหรือหนังสือที่ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยที่ได้ยื่นต่อศาลแล้ว และ ก่อนศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือมีคำสั่ง ถ้าผู้ร้องตาย หรือมีการขอถอนคำร้อง หรือการพิจารณาคำร้อง นั้นต่อไปไม่เป็นประโยชน์แก่คดี ศาลจะขอพิพากษาสั่งจำหน่ายคดีนั้นก็ได้

มาตรา ๔๙ หลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดทำ การยื่นคำร้องและถอนคำร้องหรือ หนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย รวมทั้งเอกสารและพยานหลักฐานซึ่งผู้ร้องคำร้องหรือผู้ยื่นหนังสือ ต้องส่งให้ศาลพร้อมคำร้องหรือหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย นอกจากที่บัญญัติไว้ใน พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ แต่ ข้อกำหนดดังกล่าวต้องไม่สร้างขั้นตอนหรือก่อให้เกิดความล่าช้าโดยไม่จำเป็น (ม. ๓๒/๑)

(ความในบรรทัดที่สองและสาม อนุยกวางเสนอเพื่อให้ครบถ้วน)

ส่วนที่ ๓

องค์คณะและการพิจารณาคดี

มาตรา ๕๐ ให้เป็นหน้าที่ของตุลาการทุกคนที่จะต้องร่วมนั่งพิจารณาและร่วมทำคำวินิจฉัย เว้นแต่มีเหตุถูกคัดค้านหรือมีเหตุจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้หรือเป็นกรณีตามวรรคสาม

องค์คณะของศาลในการนั่งพิจารณาคดีและในการทำคำวินิจฉัย ต้องประกอบด้วยตุลาการไม่น้อยกว่าเจ็ดคน

ตุลาการซึ่งเข้าดำรงตำแหน่งภายหลังจากมีการนั่งพิจารณาคดีครั้งแรกแล้ว จะร่วมทำคำวินิจฉัยคดีนั้นมิได้ เว้นแต่การไม่เข้าร่วมจะทำให้มีองค์คณะเหลือไม่ถึงเจ็ดคน

ตุลาการซึ่งมิได้ร่วมในกรณีพิพาทในเนื้อหาคดีใด ย่อมไม่มีอำนาจในกรณีพิพาทคดีนั้น หากมีปัญหว่าตุลาการคนใดร่วมในกรณีพิพาทในเนื้อหาคดีนั้นหรือไม่ ให้ศาลเป็นผู้วินิจฉัยก่อนที่จะตั้งกรณีพิพาทต่อไป (นำไปกำหนดไว้ในมาตรา ๘๑/๑)

คำวินิจฉัยของศาลให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่รัฐธรรมนูญจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น (นำไปกำหนดไว้ในมาตรา ๘๑/๑)

มาตรา ๕๑ กรณีมีคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยเรื่องใด ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญแต่งตั้งตุลาการไม่น้อยกว่าสามคน เป็นตุลาการประจำคดี เว้นแต่กรณีตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสาม มาตรา ๑๗๓ มาตรา ๑๗๘ และมาตรา ๒๕๖ (๙) ของรัฐธรรมนูญ หรือกรณีที่มิควรมีสองเป็นแรงกดดัน ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญแต่งตั้งตุลาการทั้งหมดเป็นตุลาการประจำคดี

ในกรณีที่ไม่มีประธานศาลรัฐธรรมนูญ หรือประธานศาลรัฐธรรมนูญไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ศาลมอบหมายตุลาการคนใดคนหนึ่งทำหน้าที่แต่งตั้งตุลาการประจำคดีแทน

ให้ตุลาการประจำคดีตามวรรคหนึ่งเป็นเจ้าของสำนวน มีอำนาจพิจารณารับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย ตามมาตรา ๕๓ และออกคำสั่งใด ๆ ซึ่งมีใช่เป็นไปในทางวินิจฉัยชี้ขาดคดี คำสั่งของตุลาการประจำคดีให้ถือเสียงข้างมาก (นำไปกำหนดเป็นมาตรา ๔๗/๒)

มาตรา ๕๒ กรณีมีคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสาม มาตรา ๑๗๓ มาตรา ๑๗๘ และมาตรา ๒๕๖ (๙) ของรัฐธรรมนูญ หรือกรณีที่มิควรมีสองเป็นแรงกดดัน ให้ศาลตรวจและมีความสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยภายในสามวันนับแต่วันที่ศาลได้รับคำร้อง (นำไปกำหนดเป็นมาตรา ๔๗/๒)

มาตรา ๕๓ ให้ตุลาการประจําคดีตามมาตรา ๕๑ มีอำนาจตรวจและม่คำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง

กรณีตุลาการประจําคดีมีความเห็นควรสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยให้เสนอศาลพิจารณากภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มีความเห็น หากศาลเห็นพ้องด้วยให้สั่งท้เป็นคำสั่งของศาลหากศาลไม่เห็นพ้องด้วยกับความเห็นของตุลาการประจําคดีตามวรรคสอง ให้ตําเนินการตามความเห็นของศาล (นำไปกำหนดเป็นมาตรา ๔๗/๒)

มาตรา ๕๔ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลหรือตุลาการประจําคดีแล้วแต่กรณี อาจมีคำสั่งให้คู่กรณีทีดำเนินการสอบสวนพิจารณาไม่ถูกต้อง ให้ทำการแก้ไขให้ถูกต้องภายในระยะเวลาและเงื่อนไขที่เห็นสมควรได้ หรือดำเนินการอื่นใดตามที่เห็นสมควรเพื่อกุมครองประโยชน์สาธารณะ

หากคู่กรณีไม่ดำเนินการสอบสวนพิจารณาตามคำสั่งศาลหรือตุลาการประจําคดีตามวรรคหนึ่งโดยไม่มีเหตุอันสมควร กรณีเป็นผู้ร้อง ศาลอาจพิจารณาสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยหรือจำหน่ายคดีนั้นก็ได้ หากเป็นผู้ถูกร้อง ให้ถือว่าผู้ถูกร้องไม่ตั้งใจที่จะแก้ไขและให้ศาลดำเนินการสอบสวนพิจารณาต่อไป

มาตรา ๕๕ เมื่อศาลหรือตุลาการประจําคดี แล้วแต่กรณี มีคำสั่งรับคำร้องหรือหนังสือที่มีคู่กรณีไว้พิจารณาวินิจฉัย ให้ส่งสำเนาคำร้องหรือหนังสือแก่ผู้ถูกร้อง หรือมีคำสั่งแจ้งให้ผู้ถูกร้องมารับสำเนาคำร้องภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด

เมื่อผู้ถูกร้องได้รับสำเนาคำร้อง ให้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำร้องหรือหนังสือ หรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด และให้นำความในมาตรา ๕๕ และมาตรา ๕๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

กรณีผู้ถูกร้องไม่ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในระยะเวลาตามวรรคสองหรือไม่มารับสำเนาคำร้องภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าผู้ถูกร้องไม่ตั้งใจที่จะยื่นคำชี้แจง และให้ศาลดำเนินการสอบสวนพิจารณาต่อไป

ในกรณีที่ผู้ร้องหรือผู้ถูกร้องได้แสดงความจำนงเป็นหนังสือไว้ต่อศาล เพื่อขอส่งหรือรับเอกสารทางอิเล็กทรอนิกส์ และศาลอนุญาต ให้ถือว่า การส่งหรือรับเอกสารทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นการส่งหรือรับโดยชอบแล้ว ทั้งนี้ ตามวิธีการและเงื่อนไขที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญกำหนด

มาตรา ๕๖ ผู้ร้องจะแก้ไขเพิ่มเติมคำร้อง หรือผู้ถูกร้องจะแก้ไขเพิ่มเติมคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ย่อมทำได้ โดยต้องยื่นคำร้องเสียก่อนวันที่ศาลกำหนดว่าจะมีคำวินิจฉัยไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน แต่ในกรณีที่การแก้ไขเพิ่มเติมนั้นทำให้ประเด็นแห่งคดีที่จะต้องวินิจฉัยเปลี่ยนแปลงไป ศาลจะไม่รับไว้พิจารณาก็ได้ ให้คณะกรรมการไต่สวนโดยยื่นเป็นคำร้องต่อศาลก่อนศาลมีคำวินิจฉัย และได้รับอนุญาตจากศาล ซึ่งการแก้ไขเพิ่มเติมนั้นจะต้องเป็นสาระสำคัญอันควรแก่การแก้ไขเพิ่มเติมและเกี่ยวข้องกับเรื่องเดิมโดยให้ทำเป็นคำร้องยื่นต่อศาล

มาตรา ๕๗ การส่งสำเนาคำร้อง สำเนาคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา หรือเอกสารอื่นใด ระหว่างศาลกับคู่กรณี พยาน หรือผู้เกี่ยวข้อง ให้ส่ง ณ ภูมิลำเนา หรือถิ่นที่อยู่ปกติ หรือสถานที่ติดต่อแห่งใดแห่งหนึ่งตามที่คู่กรณี พยาน หรือผู้เกี่ยวข้องได้แจ้งไว้

วิธีการส่ง และการปิดประกาศแทนการส่งให้เป็นไปตามข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ

เพื่อให้กระบวนการพิจารณาเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็ว และเที่ยงธรรม ให้พนักงานคดีรัฐธรรมนูญเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเป็นผู้ส่ง หรือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ เว้นแต่ศาลเห็นสมควรโดยคำนึงถึงความจำเป็นเร่งด่วนและความเหมาะสมแก่ลักษณะเนื้อหาของเรื่องที่ทำ การติดต่อ รวมทั้งจำนวนและลักษณะของเอกสารหรือวัตถุอื่นที่เกี่ยวข้อง ศาลอาจมีคำสั่งให้ส่งโดย โทรสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นแทนหรือประกอบกันก็ได้

————— ในกรณีไม่อาจดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ศาลหรือตุลาการประจำคดีแล้วแต่กรณี มีอำนาจสั่งให้นำเอกสารดังกล่าว ปิดไว้ ณ สถานที่ตามวรรคหนึ่ง หรือที่ทำการศาล หรือให้ประกาศโดยวิธีอื่นใดตามที่ศาลหรือตุลาการประจำคดีเห็นสมควร และให้ถือว่าได้มีการส่งเอกสารโดยชอบแล้วนับแต่วันปิดหรือประกาศ

————— หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการตามมาตรานี้ ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๕๘ ในระหว่างการพิจารณาคดี ศาลอาจมอบหมายให้ตุลาการคนใดคนหนึ่ง ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีได้ โดยมีพนักงานคดีรัฐธรรมนูญเป็นผู้ช่วยเหลือ

มาตรา ๕๘/๑ เมื่อศาลรับคดีใดไว้พิจารณาแล้ว ให้ศาลกำหนดประเด็นและลำดับประเด็นที่จะพิจารณาวินิจฉัย แต่ไม่ตัดอำนาจศาลที่จะแก้ไขหรือเพิ่มเติมประเด็นหรือลำดับประเด็นที่ได้กำหนดหรือลำดับไว้เดิม

ตุลาการทุกคนเว้นแต่ตุลาการที่ได้รับอนุญาตให้ถอนตัวหรือต้องถอนตัวเพราะถูกคัดค้าน ต้องทำความเห็นส่วนตัวตามประเด็นและตามลำดับแห่งประเด็นที่ศาลได้กำหนดหรือลำดับไว้

เมื่อศาลรับเรื่องใดไว้พิจารณาแล้ว ตุลาการผู้ใดจะปฏิเสธไม่วินิจฉัยโดยอ้างว่าเรื่องนั้นไม่อยู่ในอำนาจของศาลมิได้